

ROMELEÅSEN & SJÖLANDSKAPET | SKÅNE

Upplevelser

SMULTRONSTÄLLEN I SÖDRA SKÅNE

INNEHÅLL

1. Torup	4
2. Hyby backar	6
3. Risen	8
4. Häckeberga	10
5. Romeleklint	12
6. Humlarödshus fålad	14

7. Kulturens Östarp	16
8. Snogeholm	18
9. Krageholm	20
10. Svaneholm	22
11. Gabeljung	24
12. Lindholmens borgruin	26

Ta gärna bussen ut i naturen. Med buss kan du nå stora delar av Romeleås- och sjölandskapet. En fördel, förutom att du skonar miljön, är att vandringsturen inte behöver sluta där den började. Kontakta Skånetrafiken för information om busslinjer och tider: www.skånetrafiken.se

Tänk på allemansrätten. Du använder dig av allemansrätten när du går en promenad, paddlar kajak eller sitter på en sten och tänker. Allemansrätten är en unik möjlighet för alla att röra sig fritt i naturen. Men vi behöver också ta ansvar för natur och djurliv och visa hänsyn mot markägare och andra besökare. Alltså inte störa – inte förstöra.

Karta hittar du på sidorna 28 och 29.

Romeleåsen & Sjölandskapet

Romeleås- och sjölandskapskommittén har bildats av kommunerna Lund, Malmö, Sjöbo, Skurup, Svedala, Trelleborg, Ystad och Region Skåne.

www.romeleasen.se. c/o Lunds Kommun, Kommunkontoret Adm. avd, Box 41, 221 00 Lund.

Telefon: 046-35 50 00. **Bilder:** Gun Andersson, Albin Brönmark, Henriette Ellberg, Göran Gustafsson, Per-Arne Johansson, Jan Johannesson, Andrea Nowag, AM Thagaard, iStockphoto. **Omslagsbild:** Kulturens Östarp.

För mer information: Region Skåne, telefon 044-309 30 00, www.skane.se. Tourism in Skåne AB, www.skane.se, www.naturochkulturbussen.se. www.natureniskane.se, www.lst.se/skane.

FINN DITT EGET SMULTRONSTÄLLE

Romeleåsen och sjölandskapet har mycket att erbjuda – från slott och museer till skogar och betesmarker med sällsynta växter och djur. I den här foldern presenteras några av områdets alla pärlor.

Romeleåsen är en urbergshorst som reser sig ur den omgivande slätten. Högsta punkten ligger 186 meter över havet. Landskapet på åsen är småskaligt med åkrar, stengården, skogar och betesmarker. Kring sjöarna nedanför åsen växlar lövskog med öppna marker i ett böljande, småkuperat landskap. De många godsens sätter sin tydliga prägel på landskapet, med alléer, parkanläggningar och stora arealer sammanhängande skog.

1. TORUP

Välkommen till en plats för rekreation, friluftsliv och kunskap. Ett unikt område med mycket natur och kultur att upptäcka.

Rekreatiomsområdet i Torup inbjuder till promenad, motion, avkoppling och upplevelser längs milslånga stigar i en härlig bokskog. Här ligger en äldre bykärna med anrika byggnader, mötesplatsen Stallarna och en av Nordens bäst bevarade renässansborgar, Torups slott, vars historia satt sin unika prägel på området.

Den flera hundra hektar stora skogen är kuperad med inslag av gläntor, kärr och dammar. Inte sällan kan man skåda vilda djur och på våren lyser vitsipporna vita i drivor under de skira lövkronorna. Här finns plats för både motion, lek och vila. I området hittar du spår och slingor, en skogslekplats, Torups Friluftsgårds motionsanläggning, kaféer, museum, en 700 kvm stor Stenlada och en mindre paviljong för event samt den annorlunda utställningen Expo Torup med en imponerande 3D-modell över området. Expon är ett naturligt stopp för inspiration till upptäckt.

Torups slott träder fram där skogen slutar och omsluts av en vacker park med trädgårdsanläggningar från fem århundraden. Det uppfördes på 1540-talet och har mycket att berätta. Slottets föregångare låg norr om stallarna på Askebacken och var ett maktcentrum i över 400 år.

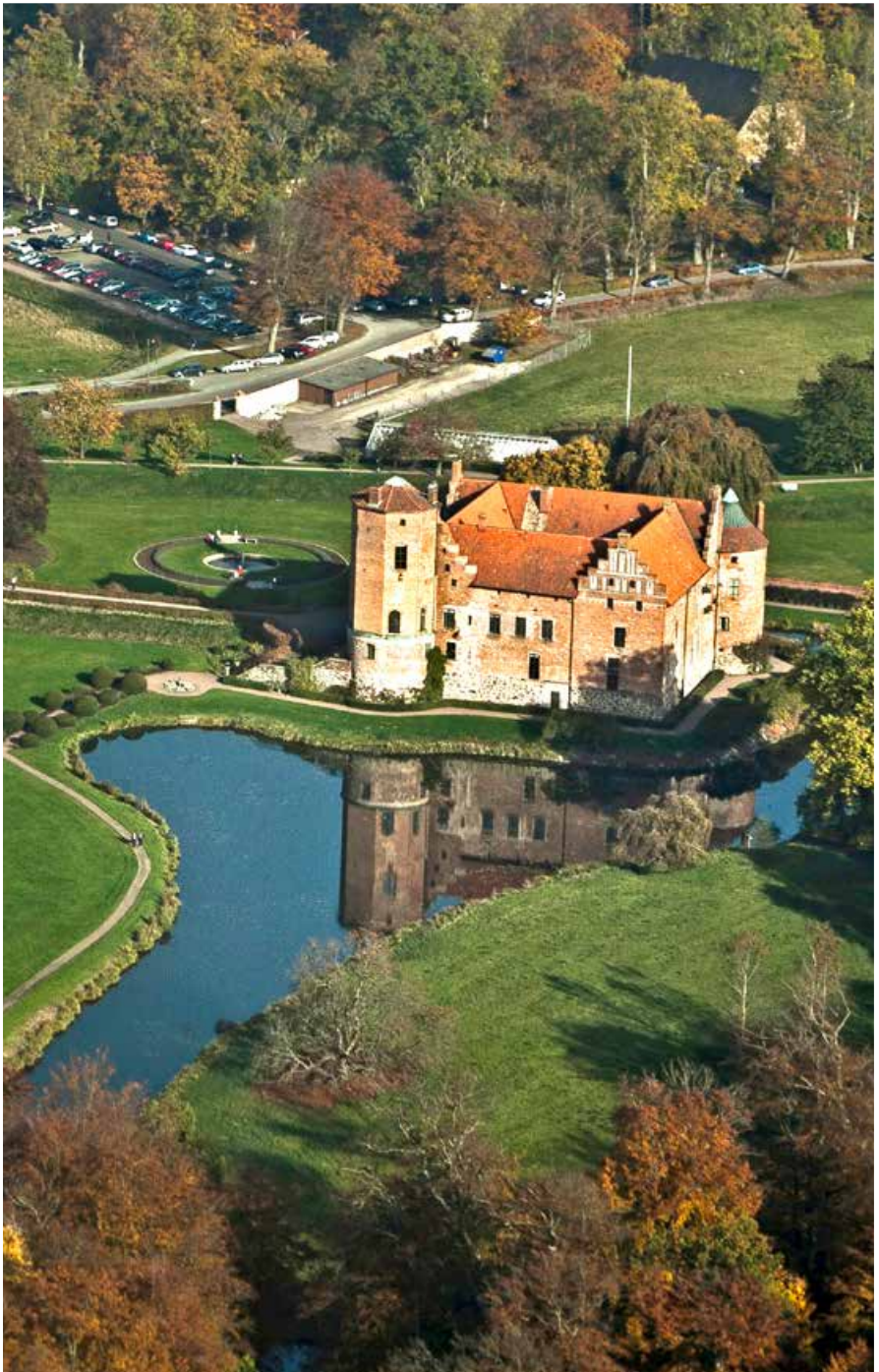
Områdets olika parkeringsplatser och stigar ger stora möjligheter att välja din egen oas i Torup. Läs mer om området och dess aktiviteter på www.malmo.se/torup.

 Folder finns för området.

VÄGBESKRIVNING

Torup ligger bara 15 minuter med bil eller buss från Malmö. Det går också cykelbana ända ut från city. Från Malmö: kör mot Bara och följ sedan skyltar mot Torup. På väg 108 mellan Lund och Svedala är det väl skyltat till Torup. Önskar du ta bussen till Torup hittar du aktuella busstider på Skånetrafikens hemsida.

2. HYBY BACKAR

Söder om Hyby finns ett öppet kuperat beteslandskap med dungar och snår.

Floran är artrik med backsippa, solvända och jungfrulin på de betade backarna. Längs den gamla banvallen som genomkorsar området växer stor blåklocka och den intensivt lila blodnävan. I områdets alla kärr och dammar trivs flera grodarter. Bland annat ätlig groda och åkergroda.

Hyby backar är också rikt på fåglar. Törnsångare, härmsångare och gulspurv är några av områdets häckande fåglar. Även näktergalens kraftfulla stämma kan höras från buskagen. På sensommaren är Hyby backar ett bra utflyktsmål för björnbärsplöckaren. Efter besöket kan det vara skönt att ta sig ett dopp i Pude sjö som ligger ett par kilometer bort på andra sidan väg 108.

VÄGBESKRIVNING

Kör väg 108 till Hyby. Sväng mot Vismarlöv. Efter 1,7 km finns en parkeringsplats på höger sida. Gå över stättan och följ markvägen bort mot den gamla banvallen, eller gå tillbaka en bit längs asfalten och ta vänster in på banvallen (söderut) där den korsar vägen.

3. RISEN

Naturreservatet Risen bjuder på härliga naturupplevelser året om. Vackra blomster, skönsjungande fåglar, kväkande grodor och färggranna fjärilar – i Risens natur finns mycket att upptäcka.

Om du utgår från parkeringen vid Medborgarhuset i Genarp passerar du först genom betesmarker som bjuder på såväl blomsterrika torrbackar som blöta kärr. Därefter kan du vandra västerut genom lummiga lövskogar. I området finns flera markerade leder som lotsar dig över öppna fåladsmarker och blöta kärr, genom ek- och bokskog. Utmed lederna finns rast- och grillplatser.

Den öppna, betade fåladsmarken är ett stort och spännande område med backar och kärr, skogsdungar och enesnår. Floran är mycket artrik och varierad. Här finns solstekta torrängar med växter som baksippa, solvända och backtimjan. I kärrkanterna blommar den lågväxta granspiran.

Risen betas av hästar och kor. Precis som Humlarödshus fålad är reservatet en kvarvarande del av de öppna betesmarker som ända fram på 1800-talet täckte nästan hela Romeleåsen.

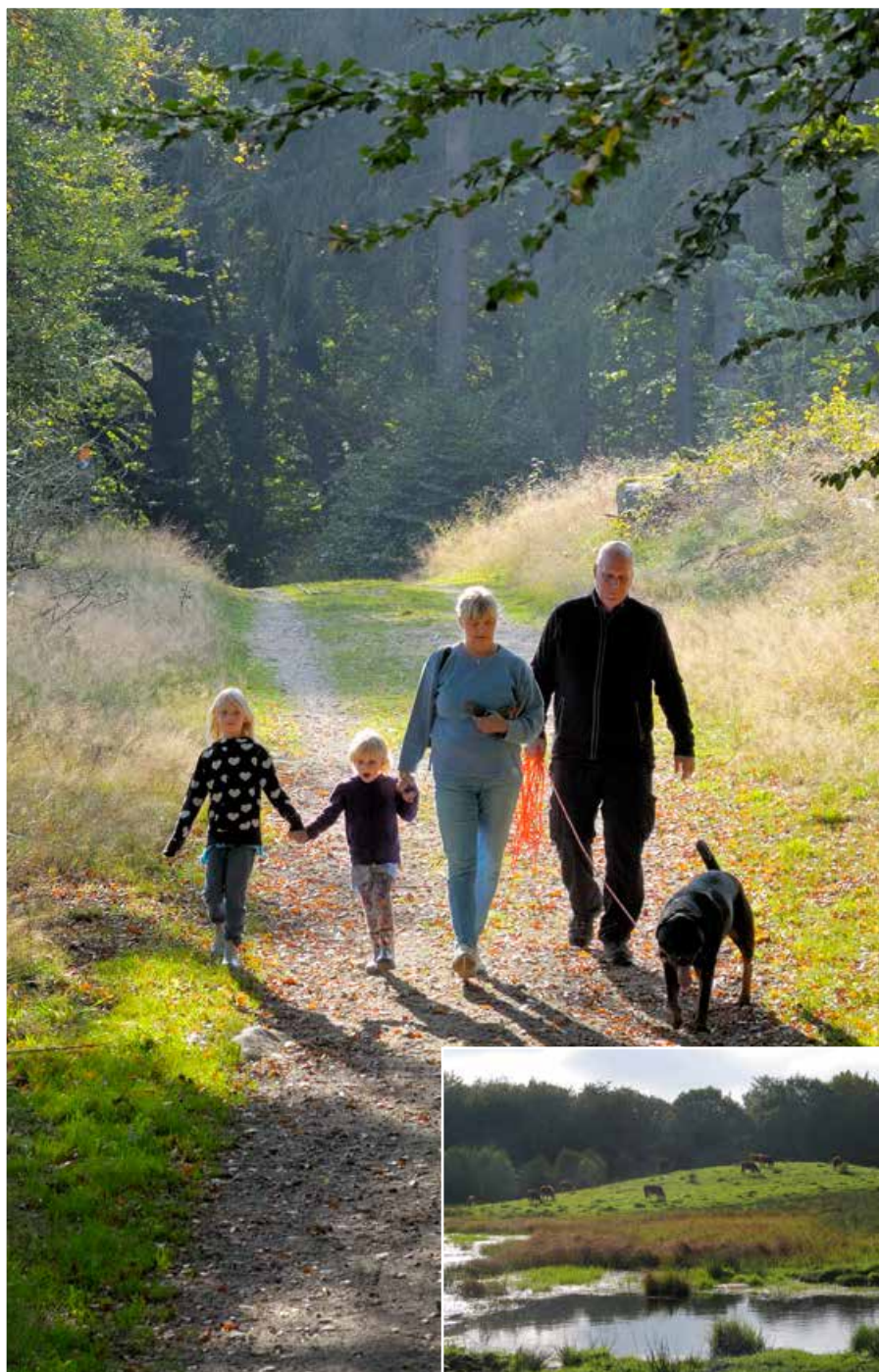
 Folder finns för området.

VÄGBESKRIVNING

Risen ligger precis söder om Genarp och kan nås från P-platsen vid Medborgarhuset i Genarp och från P-platsen där Sandvägen slutar i NV delen av naturreservatet. Det finns skyltar från Genarps kyrka där Sandvägen börjar. Risen kan även nås från P-platsen vid landsvägen Håckeberga-Hässleberga.

4. HÄCKEBERGA

Häckebergaskogarna är välbesökta. Här finns ett stort inslag av bok- och blandlövskog.

Större sammanhängande bokskog finns bland annat söder och sydost om Häckebergasjön. Förekomsten av grova lövträd och orörda alkärr, gör att området hyser en rad ovanliga insekter. Ett annat verkligt karaktärsdrag är den extremt rika förekomsten av dovhjort.

Häckebergaområdet bjuder också på öppna marker. I områdets norra del, intill Skåneleden, breder en stor, böljande, betad gräshed ut sig som en savann. Här finns en spännande flora med jungfrulin, backtimjan, fältmalört, blåmunkar och revig blodrot. Med lite tur kan man också hitta den mycket sällsynta dvärgjohannesörten.

Häckeberga slott ligger vackert på en av de sju öarna i Häckebergasjön. Det uppfördes i fransk renässansstil 1873–1875 efter ritningar av den kände Lundaarkitekten Helgo Zettervall. I slottet finns restaurang, hotell och konferensanläggning.

I Häckebergaområdet finns flera naturreservat med ett flertal parkeringsplatser. Områdena Risen, Häckeberga och Romeleklint ingår också i foldern Häckeberga & Romeleåsen där områdena är beskrivna mer i detalj.

Folder finns för området.

VÄGBESKRIVNING

Häckebergaområdet kan nås från ett flertal vägar. Från Genarp: kör vidare sydost mot Häckeberga. Från E65 mellan Malmö och Ystad, tag av mot Häckeberga. Från väg 102 Skurup-Veberöd sväng av mot Genarp.

5. ROMELEKLINT

Från Romeleklint, 175 m ö h, har man utsikt över Vombsänkan i norr.

Följer man Skåneleden från Romeleklint mot Veberöd, går stigen en bit genom en gles och knotig bokskog med inslag av grov hassel – en rest av gammal utmarksskog. Före det moderna jord- och skogsbrukets dagar utnyttjades skogarna till bete, vedtäkt och ollonbete till grisar.

Carl von Linné besökte området den 9 juni 1749 och skriver i sin dagbok bl a: *”Rammeleklint låg en kvart ifrån Väveryds kyrka. Här blev landet efterhand upphöjt och var med grön betesmark på alla sidor betäckt. Berget var helt brant på norra sidan och hade skog på östra.”*

Linné beskrev vilken utsikt som fanns från Romeleklint när han besökte platsen.

Dåtidens mångbruk gav skogen en helt annan karaktär än våra dagars likåldriga barrskogar. Rester av utmarkskogar har ett stort kulturhistoriskt värde. De är också viktiga för bland annat insekter eftersom träden ofta är grova och innehåller håligheter och död ved.

Folder finns för området.

VÄGBESKRIVNING

Romeleklint kan nås från Veberöd genom att följa skyltar från Kyrkogatan (Skåneleden). Nås även genom att vandra Skåneleden från P-platsen vid Väderkullen (The Lodge) samt att vandra Skåneleden från Kullavägen söder om Romeleklint.

6. HUMLARÖDSHUS FÄLAD

I nordslutningen uppe på Romeleåsen ligger Humlarödshus fälad – en naturbetesmark med artrik flora och vidunderlig utsikt över Vombsänkan.

Här växer orkidéer som majnycklar och nattviol. Andra intressanta arter är smörboll, kattfot, vildlin och loppstarr. Området är en rest av de vidsträckta fäladsmarkerna som förr täckte hela Romeleåsen. Humlarödshus fälad är ett av de mest artrikaste naturreservaten på Romeleåsen. Naturreservatet betas av kor och hästar, vilket är en förutsättning för att alla de ovanliga växterna ska finnas kvar. Området ägs av Kulturhistoriska föreningen för Södra Sverige, ofta nämnd som Kulturen.

Folder finns för området.

VÄGBESKRIVNING

Kör väg 102 mellan Veberöd och Sturup. Sväng österut en knapp km efter Dörröd, vid skylt "Naturreservat". Efter ca 2 km ligger reservatet norr om vägen. Det finns en mindre P-plats vid vägen.

7. KULTURENS ÖSTARP

På Kulturens Östarp har tiden nästan stått stilla.

Friluftsmuseets grundsten Gamlegården är en kringbyggd gård från 1812, med möbler, textilier och bruksföremål från förr. I anslutning till Gamlegården finns trädgården, i typisk allmogestil, med buxbom, rosenplantering, fruktträd och berså.

Gamlegården ligger omgiven av ett mycket vackert landskap med åkrar, ängar och betesmarker på böljande kullar. Det är lätt att förstå varför Kulturens grundare, Georg Karlin, inte hade hjärta att flytta gården till Kulturen i Lund som det från början var tänkt.

Kulturens Östarp är ett synnerligen levande friluftsmuseum. Åkrar odlas på gammalt vis och där frodas flera sällsynta åkergräs, bland annat klubbfibbla. Även husdjuren på Östarp är av gammal sort. Här finns vänekor, göingeget, linderödsgris och många fler. Du kan också kika in i vindmöllan, brytestugan och malttorkan – alla byggnader med sin specifika funktion i det gamla bondesamhället.

Folder finns för området.

VÄGBESKRIVNING

Kulturens Östarp nås genom att följa skylt söderut från vägen mellan Veberöd och Blentarp.

8. SNOGEHOLM

Snogeholms strövområde är stort och omväxlande med skog och öppna marker.

I områdets norra del finns böljande betesmarker med ljung och borsttåtel. Skogarna växlar från sandiga tall- och ekskogar till resliga bokskogar med stort inslag av äldre, grova träd. Genom området löper flera markerade vandringslingor. Det finns flera lingor och ridleder anpassade för funktionshindrade.

Vintertid kan en promenad ner till naturreservatet Navröd vid Sövdesjöns södra spets betala sig i form av hundratals övervintrande gäss. Här finns också goda chanser att få se havsörn.

På sommaren kan man ta sig ett dopp vid Tockarpsbadet i Sövdesjön. Man kan även fiska i Kejsardammen eller Snogeholmssjön. Båt går att hyra vid Fiskarehus. Övernattningsmöjligheter finns på camping, vandrarhem och i stugor. Området förvaltas av stiftelsen Skånska Landskap. Läs mer om området och dess aktiviteter på www.skanskalandskap.se.

Vid utkanten av Snogeholms strövområde finns Snogeholms slott. Slottet ligger mycket naturskönt, med en fantastisk utsikt, på en udde vid Snogeholmssjön.

I närheten finns Sövdeborgsslott som är särskilt berömt för de märkliga stuckaturerna i den så kallade Stensalen och Röda salongen.

 Folder finns för området.

VÄGBESKRIVNING

Snogeholms strövområde ligger ca 8 km söder om Sjöbo, mellan Sövdesjön, Snogeholmssjön och Ellestadssjön.

9. KRAGEHOLM

Krageholms slott ligger vackert vid Krageholmssjöns sydöstra vik och omges av ett kuperat landskap med skogspartier, betesmarker och av alléer inramad åkermark.

Krageholms gård och slott med anor från 1200-talet är ett stycke dansk-svensk kulturhistoria. Gården ägdes från senare delen av medeltiden fram till 1600-talet av den mäktiga danska Brahe-släkten. Nuvarande byggnad är ett resultat av familjen Pipers ombyggnad på 1720-talet efter ritningar av den kände arkitekten Nicodemus Tessin d.y. som skapade en karolinsk stramhet med de gult putsade fasaderna. Slottet består av en huvudlänga och två flyglar, omgivna av en vattenfylld vallgrav och park. S:t Pauli kapell, ritat av Tessin d.y. i barock stil, är inrymt i den östra flygeln och invigdes 1723. I kapellet finns skulpturarbeten av bildhuggaren Johan Jerling, som under 1700-talets första hälft verkade i skånska kyrkor. Den berömda naturforskaren och professorn Carl von Linné besökte Krageholm den 30 juni 1749. Han beskriver bl.a. den norr om slottet liggande ”präktiga” trädgården med sina då dubbla häckar av avenbok. Slottet och slottsparken är inte öppet för allmänheten.

Krageholmssjön är en relativt liten men djup slättsjö. I sjön finns förutom abborre och gädda även ål och den ovanliga fisken nissöga. Glador och havsörnar ses regelbundet vid sjön. Sommartid sitter rörsångare i vassbältena och i videbuskagen hittar man sävsångare. Runt sjön förekommer även den skyddade trollfladdermusen. Med lite tur kan man få en skymt av dov- eller kronhjort. Det är möjligt att promenera runt hela sjön, ca 10 km, på Sjövägen. I norra delen av Krageholmssjön ligger ön Lybeck som är ett naturreservat sedan 1985. På ön råder beträdnadsförbud hela året. Öns rika vegetation gör att ett flertal fågelarter häckar på ön, bland annat havsörn. Vid den södra viken finns ett område med gamla ekar. Även skogen söder om Krageholmssjön och söder om vägen är mycket gammal. Fortsätter man att promenera genom skogen till åkerlandskapet i söder uppenbarar sig ett 20-tal gamla vidkroniga ekar som växer ute i åkern.

 Folder finns för området.

VÄGBESKRIVNING

Krageholm ligger ca 8 km nordost om Ystad. Från E65 sväng av mot Skårby och efter ca 700 m mot Sövestad. Efter ca 3,5 km ligger sjön på vänster sida och efter ytterligare ca 800 meter kommer man fram till slottet. Från väg 13 mellan Ystad och Sjöbo sväng västerut mot Skårby i korsningen mitt i Sövestad.

10. SVANEHOLM

På en udde i Svaneholmssjön ligger Svaneholms slott – en imponerande renässansborg byggd i fyrkant med en liten borggård i mitten.

I slottets museum finns fina utställningar med bland annat interiörer från lanthandel, högreståndshem, allmogehem samt redskap, textilier och silver.

För den promenadsugne rekommenderas Svaneholmsrundan – en gammal jaktstig runt sjön. Det går också att hyra båt och ge sig ut på roddbåt, med eller utan fiskespö.

Gräsmattorna runt slottet inbjuder till picknick. Vill man slå på stort ligger Svaneholms Slotts Gästgifveri i slottets bottenvåning. Idag ägs slottet av en andelsförening. Bland tidigare ägare är den i särklass mest kände Rutger Macklean (1742–1816). Macklean var en radikal politiker och föregångare när det gällde att genomdriva skiftesreformer. Skiftena, som bland annat innebar att varje bondes otaliga små åkerlappar slogs ihop i ett stycke och att gårdarna flyttades från byn ut på den nya ägan, hade stor betydelse för moderniseringen av jordbruket. Spåren finns i högsta grad kvar i landskapet än idag.

Folder finns för området.

VÄGBESKRIVNING

På en udde i Svaneholmssjön ligger Svaneholms slott – en imponerande renässansborg byggd i fyrkant med en liten borggård i mitten. Svaneholm ligger strax nordväst om Skurup och är väl skyltat från väg E65 mellan Malmö och Ystad.

11. GABELJUNG

På ängarna finns kärr med rik växtlighet. I det artrika kalkrikkärret växer ängs- och majnycklar samt slankstarr, en indikator för rikkärr.

I rikkärret växer även kärrfibbla, kärrspira och svalting. Rikkärren användes förr till slätter och bete och många av de arter som växer i rikkärren är beroende av hävd i någon form. På de lite torrare partierna runt kärret växer darrgräs och höskallra. Den rika förekomsten av både darrgräs och höskallra visar att området har hävdats under lång tid.

I hagen på den stora backen växer sommartid typiska torrängsarter som rödven, femfingerört, harklöver och puktörne och på de allra torraste partierna kan gråfibbla bilda hela mattor. Det mindre vattenhållet vid foten av backen innehåller i de upptrampade partierna en sällsynt krypande vattenväxt, den lilla krypflokan. Ute i vattnet växer smalkaveldun.

På 1700-talet fanns det stork vid Gabeljung. Läkaren och naturforskaren Johan Leche omtalade 1744 att en koloni vit stork häckade just vid Gabeljung.

I vattenhålen och gölarna kan man på försommaren höra bl a den ätliga grodan. Bland fjärilarna förekommer kvickgräsfjärilen som kom till Skåne i slutet av 1930-talet och fjärilen finns idag främst i västra Skåne. Gabeljungs skogar är rika på däggdjur, bland annat dovhjort, rådjur, grävling och ekorre. Glada och ormvråk hör till häckfågeln. Vintertid kan man med lite tur få se en havsörn flyga förbi, kanske på väg till den närliggande Havgårdssjön.

Folder finns för området.

VÄGBESKRIVNING

Gabeljung nås från Norra Grönby, nordost om Anderslöv. Sväng österut, in på Gabeljungsvägen, strax söder om avtagsvägen mot Grönalund. Kör ca 600 m och ställ bilen vid den gamla grustakten, som idag är planterad med lärk och tall.

12. LINDHOLMENS BORGRUIN

En fyrkantig gräsklädd kulle är vad som återstår av Lindholmens borg.

På medeltiden reste sig här en mäktig försvarsanläggning med torn, kraftig ringmur och dubbla vallgravar. I slutet av 1300-talet kretsade hela den nordiska politiken kring Lindholmen. Här höll drottning Margareta I den svenske kungen Albrecht av Mecklenburg fången i närmare sju år efter ett slag vid Falköping 1389. Efter att förlikning krävts bjöds upp emot 3 000 personer in till det stora mötet som varade i 16 dagar. När förhandlingarna avslutats och fred slutits den 17 juni 1395 släpptes kungen och nästa gång alla delegater samlades igen var vid Kalmarunionen två år senare.

Under denna tid var Lindholmen omgiven av Sege ås vatten och kärrmarker. Idag ligger borgruinen naturskönt vid Börringesjöns nordvästra strand och bjuder in till funderingar kring hur denna fridfulla, nästan sakrala plats kan ha tett sig under det turbulenta 1300-talet.

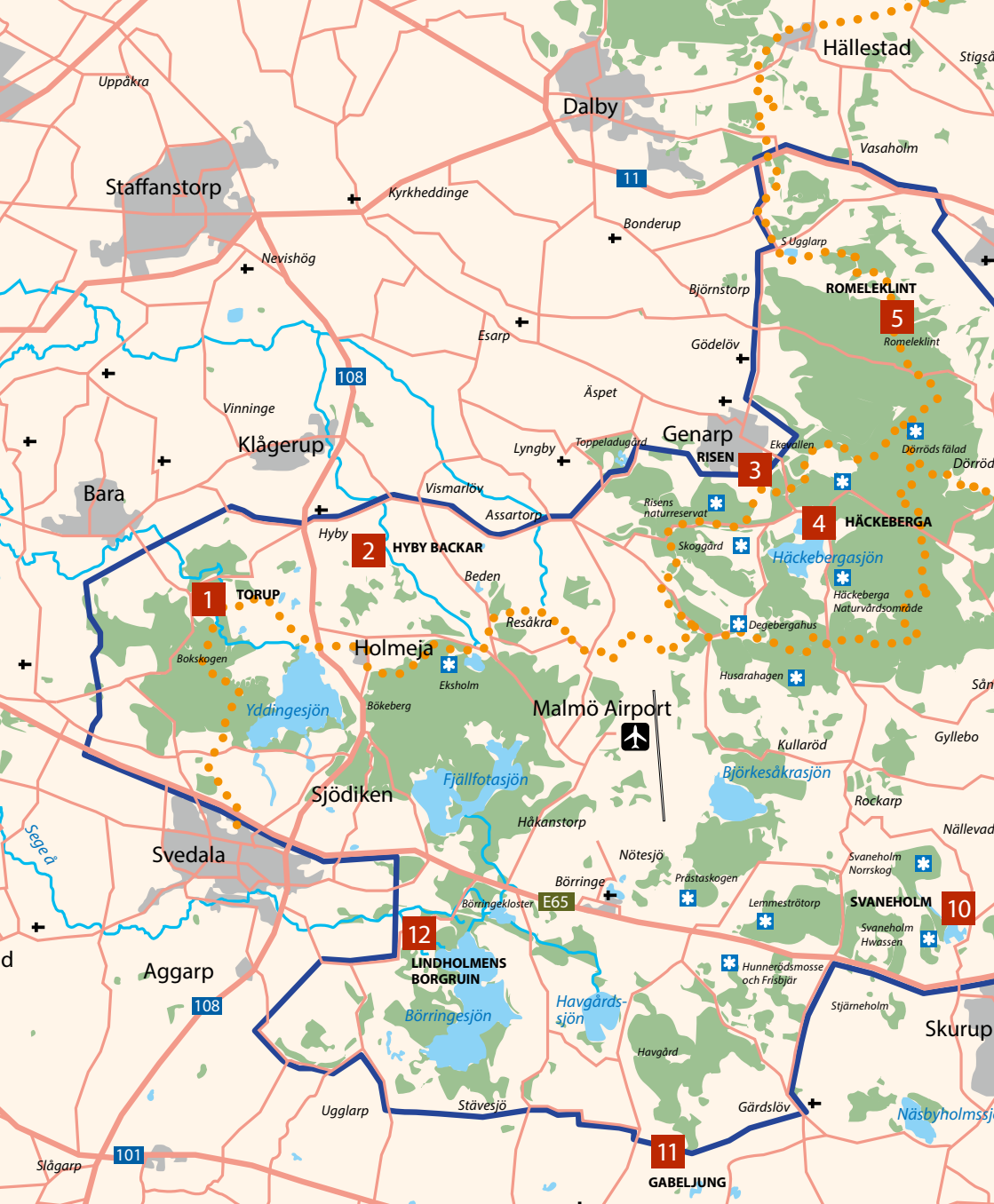
 Folder finns för området.

VÄGBESKRIVNING

Från E65, sväng söderut mot N Lindholmen. Efter 2 km finns en skylt "Borgruin" samt en parkeringsplats intill vägen. Ruinen ligger några hundra meter in i betesmarken. Observera att den trädklädda kullen strax efter stängselgenomgången inte är borgruinen, utan "drottning Margaretas trädgård".

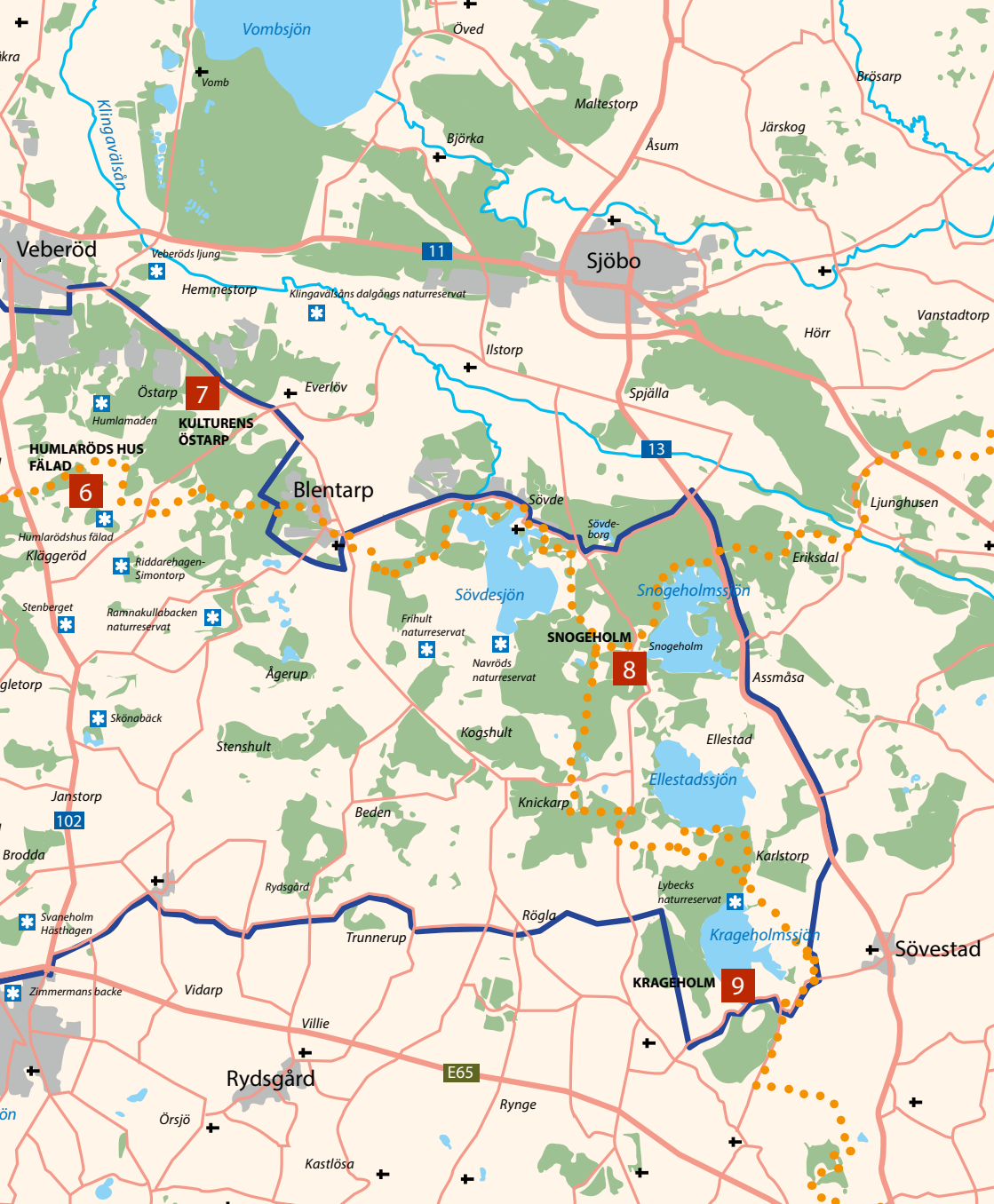

Naturreservat

Skåneleden

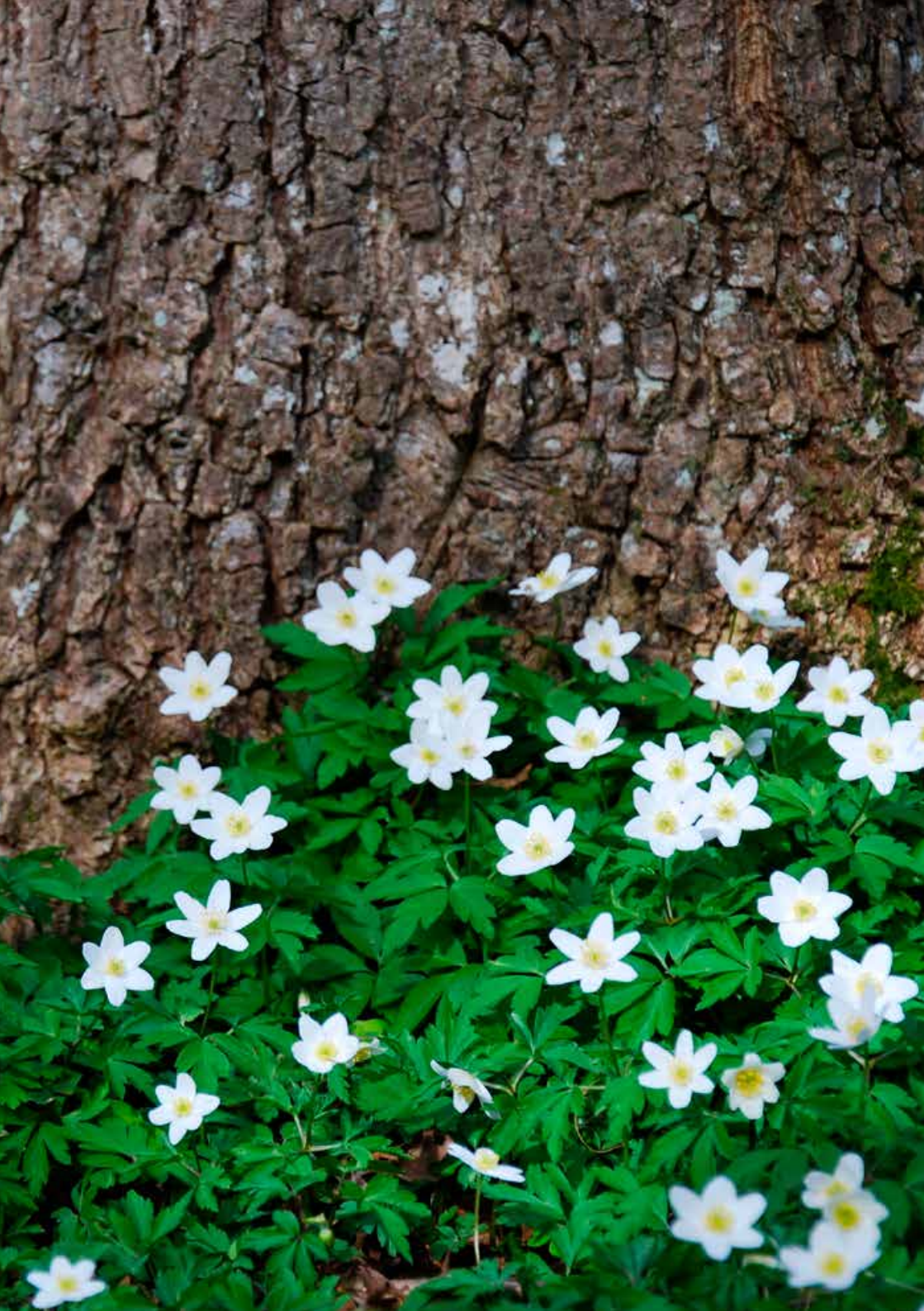

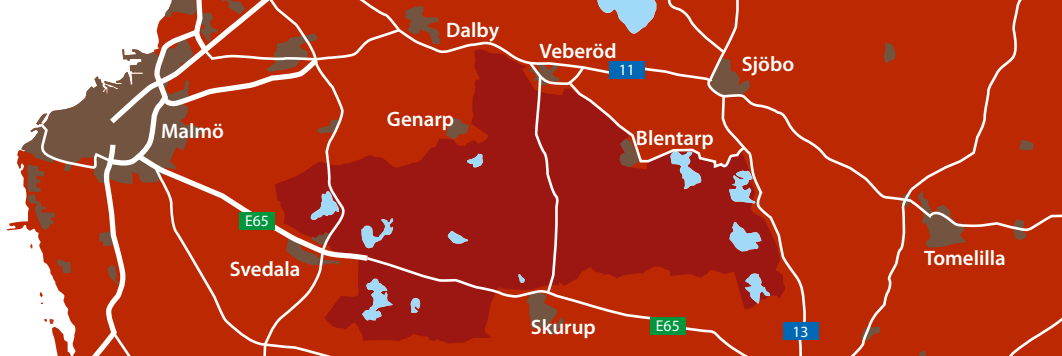

Kartkälla: Lantmäteriet

— Områdesgräns

Romeleås- och Sjölandskapet

Romeleås- och sjölandskapskommittén, www.romeleasen.se.
c/o Lunds Kommun, Kommunkontoret Adm. avd, Box 41, 221 00 Lund. Telefon: 046-35 50 00.